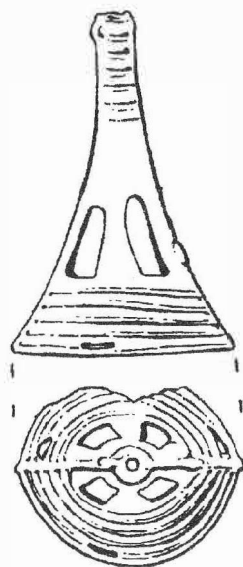

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1990

BRNO 1993

2.3. DOBA BRONZOVÁ

ÚNĚTICKÉ SÍDLIŠTNÍ NÁLEZY Z MĚNÍNA (okr. Brno-venkov)

Milan Salaš, MZM Brno

Při výstavbě rodinných řadových domků podél levé strany silnice ke hřišti došlo k narušení dosud neznámého pravěkého sídliště. Lokalitu jsem náhodně zjistil až při stavbě základů, takže na obnažených profilech v mírně k jihu vyspádaném terénu byly kromě asi 0,3 m mocné sytě černé kulturní vrstvy patrný již jen zbytky tří do spraše zahluobených sídlištních objektů. Z nich se alespoň pro datování lokality podařilo získat šest zlomků keramických nádob, příslušících únětické kultuře.

Siedlungsfunde der Úněticer Kultur in Měním (Bez. Brno-venkov). Beim Aushub der Fundamente für Familienhäuser wurde am östlichen Rand der Gemeinde eine Siedlungsschicht mit drei in den Löß eingetieften Siedlungsgruben gestört. Aus ihren Resten an den Profilen sind einige Scherben der Úněticer Kultur erworben worden.

TŘETÍ VÝZKUMNÁ SEZÓNA V SEDLECI (okr. Břeclav)

Jaroslav Peška - Evženie Klanicová, RM Mikulov

Výzkum navázal na sezónu 1989 rozšířením sondy S I/87 a položením dalších 6 sond nestejně velikosti na temeni a jižním svahu návrší. V sondách bylo prozkoumáno 9 věteřovských objektů, většinou zásobních jam kónického tvaru. Z jejich obsahu pochází zlomky keramického, kosterního a kamenného materiálu.

Mimo to byl na ploše S I/90 vysledován půdorys kúlové nadzemní stavby. Základní konstrukci tvoří tři řady po čtyřech kúlech, vymezející půdorys 6x3,5 m s orientací S-J. Trojice kúlových jamek v těsném sousedství domu může představovat buď součást základní konstrukce v podobě nějakého přístřešku, nebo pozdější přístavbu a vyloučit nelze ani samostatnou stavbu menších rozměrů.

Dritte Grabungssaison in Sedlec (Bez. Břeclav). Im J. 1990 knüpfte die Grabung an Sonde S1/87 an und es wurden weitere 6 Sonden am Gipfel und am Südhang der Anhöhe gelegt. Untersucht hat man 9 Věteřover Vorratsgruben von konischer Form mit Keramik und weiteren Funden. Auf der Fläche von S1/90 erfaßten wir den Grundriß eines oberirdischen Pfostenbaues mit drei Reihen zu je vier Pfosten (6x3,5 m), in NS-Richtung orientiert. In der Nachbarschaft befanden sich weitere 3 Pfosten, die scheinbar mit einer Überdachung oder einem späteren Anbau zusammenhingen, es konnte sich auch um einen kleineren selbständigen Bau handeln.

OSMÁ VÝZKUMNÁ SEZÓNA NA CEZAVÁCH U BLUČINY (okr. Brno-venkov)

Milan Salaš, MZM Brno

V r. 1990 probíhal terénní výzkum lokality paralelně ve dvou polohách. Na západním svahu byly v exkavační ploše čtverce 111 sektoru A dotěženy čtyři do podloží zapuštěné sídlištní objekty ze starší doby bronzové (obj. č. 30, 34 a 35 věteřovské a obj.č. 33 únětický). Jelikož v r. 1989 byla ve východní polovině čtverce 101 odkryta západní část plošné kumulace velatického materiálu (objekt K4), měl být v r. 1990 otevřen navazující čtverec 91, v němž se předpokládalo pokračování

tohoto objektu. Protože však sondážním odkryvem v sektoru D byla zachycena další výrazná nálezořá situace velatického horizontu s lidskými kosterními pozůstatky, byly již tak omezené pracovní kapacity přesunuty do tohoto prostoru a práce ve čtverci 91, kde byla pouze skryta ornice, byly zastaveny.

Druhá, nově otevřená plocha byla situována na zcela opačném konci lokality, v místech, kde se podle historických pramenů i výpovědi pamětníků nacházelo mezi Cezavami a Novými horami jezero. V severozápadním rohu parcely č. 2141 byla nejprve položena ověřovací sonda, jež měla odkrytím sedimentů testovat hypotézu případné existence jezera i v době bronzové a současně v těchto sedimentech ověřit možné dochování organogenních materiálů. Když však severním koncem sondy byly v hloubce kolem 2 m zachyceny lidské kosterné pozůstatky, bylo nezbytné přistoupit k plošnému odkryvu. Byla proto vytyčena a otevřena plocha zatím alespoň jednoho standardního čtverce (5 x 5 m), dle jednotné lokační kvadratické sítě čtverce 17w v sektoru D.

Z profilů v tomto čtverci vyplynula následující stratigrafie. Mírně zhumusovatělý povrchový horizont nasedá na recentně redeponované oglejené žlutozelené jíly, mocné až 1,2 m, které v daném případě představují sekundární, jezerní sediment. V hloubce 1,5 - 1,8 m pod povrchem jíly ostře nasedaly na pohřbený půdní horizont, tvořený sytější černou jílovitou hlínou. Mocnost této vrstvy značně kolísala (0,1 - 0,6 m), globálně však narůstala východním směrem, což bylo dáno mírným sklonem terénu. Podle rozdílného materiálu v obou uvedených vrstvách lze tento pohřbený horizont ztotožnit s původním povrchem v době popelnicových polí a event. i později; tento závěr by měla potvrdit i palynologická analýza (H. Svobodová).

Ve východní části čtverce se v horní polovině kulturní vrstvy nacházely poměrně často drobnější neopracované kameny, většinou místní vápence a valouny, místy vytvářející i nepravidelná hnízdovitá seskupení. Protože jejich součástí byly i ojedinělé velatické střepy, uhlíčky a zlomky mazanice, spojujeme uvedené nálezořá situace s lidskou aktivitou přímo na této ploše a vylučujeme jejich náhodný vznik, resp. je nelze pokládat za výsledek neintencionální redepozice z vyšších poloh na východním svahu lokality. Kulturní vrstva nasedá v jihovýchodní části plochy čtverce opět na žlutozelený jíl, na ostatní ploše nasedá pak již na světle šedou jezerní křidu, tedy nezpevněný vápenný sediment sladkovodního jezera. Současně začal v severozápadní části čtverce místy vystupovat rostlý skalnatý, silně zvětralý terén, zasahující částečně i do spodních partií kulturní vrstvy.

Zcela v severozápadním rohu čtverce byla zachycena východní část samostatného objektu (objekt K7), zapuštěného z báze kulturní vrstvy (absolutní hloubka 1,9 m) 0,4-0,5 m do jezerní křidy. Podél západního kontrolního bloku čtverce dosahoval objekt délky 1,8 m, západním směrem pokračoval mimo plochu čtverce. Prakticky po celé ploše a v celé hloubce objektu byla vypreparována výrazná kumulace s dominujícím zastoupením antropologického materiálu. Podle předběžného posouzení tu bylo identifikováno zatím pět jedinců. Skelety jsou víceméně kompletní, uložené v polohách neodpovídajících pravidlům pohřebního ritu. Objekt sám proto nemá nic společného s pohřební jámou či hrobem sensu stricto a dosud odkrytá individua lze označit jako nepietně uložená (nejméně dva skelety na břichu, jeden s vyvrácenou hlavou). Mezi skelety a zejména po obvodu objektu se nacházely drobnější neopracované kameny, vzácněji byly konstatovány i zvířecí kosti, mimo jiné koňská čelist. Ojediněle byly mezi skelety nacházeny drobnější velatické střepy a uhlíčky. V sevřeně dlani skeletu S11 (číslování od r. 1983) byl drobný bronzový kroužek, analogický byl nalezen ještě na sternu skeletu S10. Solitérem zůstal drobný měděný slítek, nalezený vedle lebky skeletu S11.

Situace odkrytá ve čtverci 17w do jisté míry koriguje představy o rozsahu lokality v době popelnicových polí (nutno kalkulovat s větší, avšak nikoli souvisle využívanou plochou, a to ani horizontálně, ani vertikálně) a zejména tento odkryv vylučuje přítomnost jezera v sedle mezi

Cezavami a Novými horami v mladší době bronzové. Vodní plocha zde nicméně musela existovat v obdobích popelnicovým polí předcházejících a i v obdobích mladších a toto přechodné vyschnutí jezera koresponduje s výsledky klimatologických studií, podle nichž přinesla doba popelnicových polí ve střední Evropě značné oteplení a pokles srážkové činnosti. Jiné, krátkodobé vyschnutí jezera uvádějí písemné prameny k polovině 19. století, takže lze předpokládat určitou, nepravidelnou periodicitu tohoto jevu.

Vzhledem k tomu, že z objektu K7 byla čtvercem 17w zachycena pouze jeho východní část (polovina až dvě třetiny plošné rozlohy objektu), bude nezbytné v následující sezóně otevřít přiléhající plochu alespoň 16w a dokončit tak plošný odkryv celé této situace.

Achte Grabungssaison auf Cezavy bei Blučina (Bez. Brno-venkov). Im J. 1990 wurde die Grabung der Fläche im oberen Teil des Westhanges der Anhöhe Cezavy (Parz. 2056/1) beendet, wo wir vier altbronzezeitliche Siedlungsgruben zu Ende gegraben haben. Gleichzeitig eröffnete man eine neue 5x5 m große Grabungsfläche auf der Parz. Nr. 2141 in der Mulde zwischen Cezavy und dem Hügel Výhon, wo sich noch vor ungefähr dreißig Jahren ein natürlicher See befand. Unter rezent redeponierten Tageln befand sich in einer Tiefe von 1,5-1,8 m ein begrabener Bodenhorizont, eigentlich die Kulturschicht, die das Niveau der einstigen Oberfläche repräsentiert, von einer sattschwarzen tegeligen Erde gebildet. Diese erreichte eine Mächtigkeit von max. 0,6 m und saß auf einem gelbgrünen Tagel eventuell stellenweise bereits auf einer hellgrauer Seekreideschicht. In der nordwestlichen Quadratecke wurde ein selbständiges Objekt (K7, Ausmaße 1,8x1,6 m erfaßt), das von der Basis des begrabenen Bodenhorizontes bis 0,5 m tief in der Seekreide eingelassen war. Im Objekt befanden sich in verschiedentlichsten Lagen, gegenseitig übereinander liegend, fünf komplette menschliche Skelette, zwischen ihnen und am Objektumfang dann eine Menge von kleineren unbearbeiteten Steinen, überwiegend Roll- und Kieselsteine. Vereinzelt erschienen auch isolierte Tierknochen, einige Scherben der Velaticer Phase der mitteldanubischen Urnenfelderkultur, ferner fand man zwei Ringe aus Bronzedraht und das Bruchstück eines kupfernen Gußstückes. In der Objektaufschüttung, die sich von der Kulturschicht im Hangenden nicht unterscheidet, war eine verhältnismäßig große Menge von Holzkohlparkeln verstreut. Anhand der angeführten Abdeckung, die sich schon außerhalb der eigentlichen Cezavy-Anhöhe befindet, ist für diese Lokalität mit einer größeren, jedoch keineswegs zusammenhängend genützten Fläche (ca. 19 ha) zu kalkulieren. Weiter schließt diese Abdeckung die Anwesenheit eines Sees im Sattel zwischen Cezavy und Výhon in der jüngeren Bronzezeit aus, als es infolge eines ziemlichen Temperaturanstieges und des Niederschlagsrückganges in Mitteleuropa am ehesten zu seinem vorübergehenden Austrocknen kam.

PATNÁCTÁ SEZÓNA NA VÝZKUMU V BOROTICÍCH (okr. Znojmo)

Stanislav Stuchlík, AÚ ČSAV Brno

V červenci a srpnu 1990 proběhla již patnáctá sezóna systematického výzkumu mohylového pohřebiště v Boroticích na Znojemsku (viz PV 1976-1989). Terénní práce v tomto roce byly zaměřeny na dokončení odkryvu mohyl č. 1 a 8, které sondoval v letech 1962 a 1963 V. PODBORSKÝ (1963). Oba objekty se rozkládají v severní části mohylníku.

Mohyla č. 1 je středně velký útvar o průměru asi 11 m a výšce 40 cm a V. Podborský ji zkoumal formou sond. Ve středu mohyly zachytil střepy z věteřovské zásobnice, kterou se podařilo rekonstruovat a dále poškozený bronzový kroužek (STUHLÍK 1979, 78-79, tab. 7). Při našem výzkumu jsme prozkoumali zbývající část mohyly a objevili jsme ještě pozůstatek kostrového hrobu bez nálezů. Podle všeho lze i tento pohřeb datovat do věteřovského období.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1990

<i>Vydává:</i>	Archeologický ústav Akademie věd ČR Brno Koliště 19
<i>Odpovědný redaktor:</i>	Dr. Jaroslav Tejral
<i>Redakce:</i>	Dr. Eduard Droberjar (vedoucí redaktor) Dr. Lumír Poláček, Dagmar Vorlíčková
<i>Překlady:</i>	Dr. R. Tichý, E. Tichá
<i>Kresby:</i>	A. Krechlerová a autoři příspěvků
<i>Na titulním listě:</i>	bronzový přívěsek z depotu v Polešovicích
<i>Tisk:</i>	Tiskárna Gloria, Rosice u Brna
<i>Evidenční číslo:</i>	ÚVTEI-73332
<i>Vydáno jako rukopis:</i>	450 kusů